

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

Cím: 1139 Budapest Teve u. 4-6. 1903 Bp. Pf.: 314/15
Tel.: 443-5573/33104
Fax: 443-5733/33133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000–105/1056– /2012. RP.

Tárgy: rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása
Ea: Kissné Vadas Enikő r. alezredes

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva szám alatti lakos panaszos törvényes képviselője, szám alatti lakos által meghatalmazott szám alatti lakos útján benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárásban – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 270/2013. (IX. 18.) számú állásfoglalása megállapításaira – a panasznak az előállítás során a letéti jegyzőkönyv kitöltésének elmulasztása, illetve a gondnok értesítésének mellőzése tekintetében

helyt adok,

egyebekben a panaszt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1539 Budapest, Pf.: 632.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) meghatalmazott
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

A panaszos törvényes képviselője – – 2012. augusztus 17-én postára adott beadványához csatolt meghatalmazás szerint 2012. augusztus 15-én hatalmazta meg igazgatónőjét, hogy gyermeke és gondnokoltja ügyében eljárjon.

Panaszossal szemben 2012. augusztus 12-énn kezdeményeztek rendőri intézkedést, amikor a rehabilitációs intézetbe tért vissza. A panaszosnak a budapesti vonat indulásáig maradt ideje, ezért bement a kiskőrösi Tesco áruházba, hogy barátnőjének csokoládét vásároljon. Elmondása szerint az édességet kifizette, ám az áruházból kijövet egy rendőrpár megállította és igazoltatni akarta, amitől ő megijedt. Megmutatta az áruházban vásárolt termék blokkját, mondván nem lopott, majd amikor meg akarták bilincselni, tiltakozott, hogy „nem csinált semmi rosszat.” Az intézkedés során két ütést kapott, melyeknek nyoma látható volt, majd beszállították a rendőrkapitányságra. A rendőrkapitányságon nem derült ki panaszos számára, hogy miért került oda, sem pedig az, hogy miért léptek fel vele szemben ilyen keményen a járőrök. Meghallgatását, az iratai átnézését, valamint a jegyzőkönyv és a nyilatkozat aláírását követően 90 perc múlva elengedték, de panaszos még akkor sem tudta, hogy miért történtek vele az említett események.

Az igazgatónő a beadványában kérte, hogy a történetek feltétlenül kerüljenek kivizsgálásra, a Rendőrség tekintélyét romboló eljáró munkatársakat vonják felelősségre, mert egy ilyen eset után nehéz abban megerősíteni a sérült embereket, hogy bízzanak a rend őreiben és őket hívják segítségül, ha bajba kerülnek.

A panasz kiegészült továbbá egy 2012. augusztus 30-án kelt beadvánnyal, amit a Panasztestület levelére válaszolva küldött meg a meghatalmazott igazgatónő. Ebben kifejti, hogy panaszos sérült volta laikus számára is szembeűnő. Okiratai között volt a Magyar Államkincstár kedvezményes utazásra jogosító hatósági igazolványa, amit kifejezetten fogyatékos, sérült emberek kaphatnak. Elmondása szerint panaszos mondta a rendőröknek, hogy intézetben lakik, de gondnokoltságát nem említette. Kifogásolta továbbá, hogy panaszosnak nem ajánlották föl a hozzátartozó értesítésének lehetőségét. A rendőri intézkedés megkezdését követően azonnal testi kényszert alkalmaztak, panaszos szerint megállítását követően egyik rendőr megütötte, a másik vette elő a bilincset. Ennek az volt az előzménye, hogy panaszos azt mondta: „Légy szíves engem nem bántani, hagyjanak békén, nem csináltam semmi rosszat. Megy a vonatom 13.12-kor!” A rendőrök erre azt mondták, hogy „nem érdekel” és nem figyelmeztették a verés és a megbilincselés előtt. Panaszos szerint kezét hátra bilincselték meg, 13.10-14.20 között hagyták rajta a bilincset. Verbális erőszakon kívül más ellenállást nem tanúsított. A beadványban előadják továbbá, hogy a rendőrségi iratokat panaszos édesanyja és egyben gondnoka kérte ki a rendőrkapitányságon, panaszosnak semmiféle iratot nem adtak az intézkedő rendőrök, az előállításáról szóló igazolást sem kapta meg. Panaszost nem nyilatkoztatták egészségi állapotáról, nem kért orvosi ellátást, sérülését nem merte jelezni.

A beadványokban foglaltak alapján, az intézkedések időrendi sorrendjét figyelembe véve, a panaszos az alábbiakat sérelmezte:

1. a rendőri intézkedés kezdeményezésének okát,
2. a bilincselést.
 - 2.1 a bilincselés jogszerűségét,
 - 2.2 a bilincselés időtartamát,
3. az állítása szerint a rendőrök bántalmazták,
4. az előállítás jogszerűségét és arányosságát,
5. a hozzátartozóit nem értesíthette és az előállítással kapcsolatos

dokumentációt annak megszüntetését követően nem kapta kézhez.

A Panasztestület megállapította, hogy a rendőrök intézkedési kötelezettségüket teljesítették, amikor a panaszt megállították és igazoltatták, ezért a rendőri intézkedés a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát és személyes adatok védelméhez való jogát nem sértette. A testi kényszer és a bilincselés jogalapját a Panasztestület megfelelőnek találta, és megállapította, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz való jogát és személyes szabadsághoz való jogát nem sértette. A szökési kísérletre és a támadás veszélyére való tekintettel a Panasztestület elfogadta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetést az eset körülményei nem tették lehetővé, így a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét ezzel kapcsolatban nem látta indokoltnak megállapítani. A bilincselés időtartamát tekintve alkalmas bizonyíték hiányában a Panasztestület nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy sérült-e az arányosság követelménye, így a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz és személyes szabadsághoz való jogának sérelme ezzel összefüggésben nem volt megállapítható.

A bántalmazással kapcsolatban a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható. A panaszos előállításának jogalapját a Panasztestület megfelelőnek találta, és kimondta, hogy az intézkedés arányos volt, így a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogát nem sértette.

A Panasztestület végül megállapította, hogy a rendőrség mulasztott, amikor a gondnok értesítését mellőzte, és eljárásával a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát súlyos fokban sértette.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettség keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket vette figyelembe:

- a Városi Bíróság 2008. június 11-én kelt ítélete,
- Város Polgármesteri Hivatal Gyámhivatalának 2008. október 28-án kelt határozata gondnok kirendeléséről,
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának Járőrszolgálati Alosztályán 2012. augusztus 12-én kelt igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról,
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának Járőrszolgálati Alosztályán 2012. augusztus 12-én kelt szabálysértési feljelentés,
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán 2012. augusztus 12-én kelt nyilatkozat a szabálysértések elismeréséről,
- az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló, 2012. augusztus 12-én kelt jelentés, a kapcsolódó nyilatkozattal és parancsnoki kivizsgálással,
- a Szakorvosi Rendelőintézet orvosa által 2012. augusztus 14-én kiállított orvosi vélemény,
- a panaszos képviselőjének 2012. augusztus 15-én kelt panaszbeadványa, a csatolt meghatalmazással,
- a panaszos képviselőjének 2012. augusztus 15-én kelt, a Rendőrkapitányság részére címzett panaszbeadványa, a csatolt mellékletekkel,

- a panaszos gondnokának bejelentéséről 2012. augusztus 15-én, a Rendőrkapitányságon felvett jegyzőkönyv,
- a Rendőrkapitányság vezetőjének 2012. augusztus 16-án kelt, áttételről szóló végzése,
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőrszolgálati Alosztály rendőreinek 2012. augusztus 17-én kelt jelentése,
- a Rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetőjének 2012. augusztus 22-én kelt összefoglaló jelentése a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazása és rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálásáról,
- a panaszos képviselőjének 2012. augusztus 30-án kelt panasz-kiegészítése, a csatolt meghatalmazással,
- a Rendőrkapitányság 2012. szeptember 6-án kelt határozata a panasz kivizsgálásáról,
- a Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága által 2012. szeptember 26-án felvett jegyzőkönyv a szabálysértési eljárás alá vont személy meghallgatásáról,
- a Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága által 2012. október 3-án felvett jegyzőkönyv tanú meghallgatásáról,
- a Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága által 2012. október 9-én felvett jegyzőkönyv tanú meghallgatásáról,
- a Megyei rendőr-főkapitányság vezetőjének 2012. október 10-én kelt végzése a határozat megsemmisítéséről,
- a Megyei rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálat vezetőjének 2012. október 10-én kelt, a Kiskőrösi Rendőrkapitányság vezetője részére címzett levele,
- a Rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetőjének 2012. október 11-én kelt jelentése,
- a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőrszolgálati Alosztály rendőreinek 2012. október 11-én kelt kiegészítő jelentése,
- a Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálat vezetőjének 2012. október 16-án kelt, az ORFK Ellenőrzési Szolgálat vezetője részére címzett levele.

A panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tettem a fentiekben részletezett rendőri intézkedésekkel kapcsolatosan felsorolt sérelmeket. (ld. 3. oldal)

III.

A 2012. augusztus 12-én foganatosított rendőri intézkedés vizsgálata során az alábbiak kerültek megállapításra.

Először azt vizsgáltam meg, hogy a panaszt az arra jogosult nyújtotta-e be.

Az intézkedés foganatosítása idején hatályos Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint, „*Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.*”

Az Rtv. 92. § (3) bekezdés alapján, „*Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszthető. Jogi képviselőként*

jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.”

A rendelkezésre álló iratok alapján tény, hogy a panaszos az intézkedés idején cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt állt. Az 2012. augusztus 17-én postára adott panaszbeadvány előterjesztőjét a csatolt dokumentum szerint a panaszos törvényes képviselője hatalmazta meg 2012. augusztus 15-én arra, hogy fia „rendőrségi feljelentési ügyében hivatalosan eljárjon”. 2012. szeptember 1-jén egy, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő meghatalmazás került benyújtásra, melyben a panaszos és törvényes képviselője együtt hatalmazták meg-et, a panasz előterjesztőjét, immáron kifejezetten arra, hogy a panaszos képviseletét teljes jogkörben ellássa a rendőri intézkedés elleni panasz ügyében. A fentiekre való tekintettel megállapítom, hogy a beadványt az Rtv. 92. §-ának (3) bekezdése szerint arra jogosult személy nyújtotta be, így a panaszbeadványt érdemben szükséges vizsgálni.

Az eljárás során a tényállás tisztázása és a felek elmondása közötti ellentmondások feloldása érdekében a Ket. 62. § (1) bekezdés alapján tárgyalás tartása vált szükségessé, mely azban és a Rendőrkapitányság hivatali helyiségében került foganatosításra. Az ügyfél, valamint az intézkedő rendőrök és a Tesco biztonsági őrök tanúként kerültek meghallgatásra.

A Ket. 62. § (1) bekezdés alapján, *„A hatóság tárgyalást tart, ha ezt jogszabály előírja, vagy a tényállás tisztázásához, illetve az egyezségi kísérlet lefolytatásához szükség van az eljárásban részt vevő személyek együttes meghallgatására.”*

A panaszos a meghatalmazott igazgatónő jelenlétében került meghallgatásra, melynek során a korábbi beadványaiban foglaltakat fenntartva újabb információval nem szolgált. Tanúként kerültek meghallgatásra az intézkedést foganatosító rendőrök, valamint a Tesco biztonsági őrök. A rendőrök a jelentésükben foglaltakat továbbra is fenntartották, illetve az eltelt időre tekintettel, az intézkedéssel kapcsolatos minden részletre nem emlékeztek. A Tesco Áruház biztonsági szolgálatának beosztottjai elmondták, hogy az esetre emlékeznek és a panaszossal összefüggő korábbi eseményeket is megemléztettek.

1) A panaszos a rendőri intézkedés kezdeményezésének okát sérelmezte.

Az Rtv. 11. § (1) bekezdés szerint, *„a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.”*

Az Rtv. 13. § (1) bekezdés alapján, *„a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”*

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja értelmében *„a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”*

A panaszbeadványban foglaltak szerint a panaszos magatartásával semmilyen okot nem adott arra, hogy őt a rendőrök intézkedés alá vonják. Ennek ellenére a panaszos szabálysértési eljárás során lefolytatott kihallgatásáról 2012. szeptember 26-án, gondnoka jelenlétében felvett jegyzőkönyvben a panaszos beszámolt róla, hogy az áruház parkolójában az egyik vásárló ruhájáról fényképeket készített. A jegyzőkönyv szerint a panaszost az áruház két biztonsági őre figyelmeztette, hogy menjen el onnan, mert küldik a rendőröket, „akik majd ellátják a baját”. A panaszbeadvány a fenti eseménysorról nem tesz említést.

A rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetőjének jelentéséből kitűnik, hogy a panaszost a rendőrök kifejezetten azért vonták intézkedés alá, mert a Tesco Áruház biztonsági szolgálata bejelentést tett, miszerint egy személy fényképezi az épületet, valamint az ott tartózkodó vásárlókat, valamint tevékenységével annak ellenére sem hagy fel, hogy a vásárlók kifejezték nemtetszésüket.

A tárgyaláson a biztonsági őrök elmondták, hogy a panaszos a Tesco parkolóban már többször fényképezte a nőket és a gyerekeket azok engedélye és beleegyezése nélkül, csak eddig, ha a biztonsági őrök rászóltak, akkor abbahagyta a jogsértő magatartást. A fényképezgetést a panaszos a személyes meghallgatása során is elismerte. A biztonsági őrök egybehangzóan állították, hogy jelen esetben, amikor rászóltak, nagyon agresszív volt és miután szóltak neki, akkor is folytatta tevékenységét, ezért kihívták a rendőröket. Ugyancsak megerősítették a rendőrök által vázolt azon tényállást is, hogy a panaszos amint meglátta a rendőröket futásnak eredt és hadonászott közben.

A gépkocsizó járőrszolgálatot teljesítő rendőrök az ügyeletes tiszt utasítására vonultak ki a környékre, ahol az előzőleg kapott személyleírás alapján beazonosították a járdán sétáló személyt. A panaszost a rendőrök ekkor megpróbálták igazoltatni.

A tárgyaláson elhangzottak is megerősítették azt, hogy a rendőrök az ügyelet utasítására mentek a helyszínre, azonban az ügyeleti naplóban sem a bejelentés, sem a küldés nem került dokumentálásra. Az ügyeletes tiszt fent említett mulasztása – szakszerűtlensége – azonban az intézkedés kezdeményezésének jogszerűségét nem befolyásolta.

A rendelkezésre álló adatok szerint az áruház biztonsági őrői arra hívták fel a rendőrség figyelmét, hogy a panaszos magatartásával a közrendet veszélyezteti, így tehát a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett, a panaszost megállították, és megfelelő jogalappal, a közrend védelme érdekében igazoltatták, ezért a panaszt e tekintetben elutasítom.

2) A panaszos a bilincselés jogszerűségét és időtartalmát sérelmezte.

A bilincs alkalmazását az alábbi rendelkezések szabályozzák:

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdés alapján, *„A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.*

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 16. § (1) bekezdés szerint, *„A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.”*

Az Rtv. 17. § (1) és (2) bekezdés értelmében, *„A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok*

sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

(2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön."

Az Rtv. 47. § alapján „A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat."

Az Rtv. 48. § szerint, „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére."

A fentieket a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-a tovább részletezi:

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés alapján „Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő."

Az Rtv. 61. § (1) bekezdés értelmében „A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell."

2.1 Bilincselés jogszerűségének vizsgálata során az alábbiak kerültek megállapításra.

A panaszbeadványban, illetve a panasz kiegészítésében, valamint a tárgyaláson elhangzottak alapján a rendőrök az intézkedés megkezdését követően azonnal testi kényszer alkalmaztak. A panaszos elmondása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazást mindössze az előzte meg, hogy a rendőröknek annyit mondott, „légy szíves engem nem bántani, hagyjanak békén, nem csináltam semmi rosszat! Megy a vonatom 13.12-kor!" A panaszos válasza a rendőröket nem érdekelte, és figyelmeztetés nélkül megütötték, illetve megbilincseltek. A panaszbeadvány a panaszossal történeteket nem testi kényszer alkalmazásaként, hanem kifejezetten bántalmazásként írja le. A panaszbeadványban foglaltak szerint, a panaszos szóbeli tiltakozásán kívül más ellenállást nem tanúsított, tevőlegesen nem szegült ellen a rendőri intézkedésnek. A panaszos a meghallgatásakor kérdésre elmondta, hogy amikor elesett az építkezésen, akkor felvett egy téglát a kezébe, de azt nem dobta el, mivel „megsajnálta" a rendőröket.

A rendőri jelentés, valamint a tárgyaláson elhangzottak szerint, ezzel szemben a rendőrök a következőket adták elő. A panaszos, amint meglátta a rendőröket futásnak eredt, mely viselkedést a rendőrök úgy értékelték, hogy a panaszos valamilyen okból ki akarta vonni magát az intézkedés alól. Ezt követően a rendőrök a személyazonosságának igazolására szólították fel, és figyelmeztették, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogják állítani a Kiskőrösi Rendőrkapitányságra. A panaszos a futás közben elesett és a földön ülve a bal kezébe vett egy téglát, majd végigmérte a járőröket. A panaszos a téglát pillanatnyi gondolkodás után elejtette.

Az intézkedő járőrök a helyszínen úgy ítélték meg, hogy a panaszos magatartása magában hordozta annak lehetőségét, hogy a törmelék közül ismét kiragadhat valamit, amit esetleg a járőrök ellen fordíthat, ezért ezt megelőzve őt testi kényszer alkalmazásával a talajra, hasra fektették, majd megbilincseltek oly módon, hogy a járőrök a panaszos kezét a háta mögött rögzítették. A panaszos a bilincselés során folyamatosan aktívan ellenállt, kezét feszítette, maga mellé szorította.

Az előállítás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának c) és d) pontjai alapján, szökés és ellenszegülés megtörése érdekében alkalmazták a bilincset.

A rendőrség az adott helyzetben alappal következtethetett arra a panaszos magatartásából, hogy fennáll a támadás és szökés megkísérlésének reális lehetősége. A kihallgatási jegyzőkönyvben a panaszos saját maga is úgy nyilatkozott, hogy amint a rendőrautót meglátta, elmenekült a helyszínről. A panaszos saját előadása és a rendőrök egyező elmondása alapján bizonyítottnak tekintettem, hogy a panaszos a rendőrök elől elfutott. A panaszos – akár ijedség miatt, akár egyéb okból tanúsított – magatartását a rendőrök helyesen értékelték akként, hogy az intézkedés alól magát ki akarta vonni.

A rendőrök nem tudhatták, mi játszódik le a panaszos gondolataiban, így a panaszos szökési kísérlete, és kifejezett támadási szándéka megalapozta a testi kényszer alkalmazását, ezért a panaszt elutasítom.

A panaszos sérelmezte azt is, hogy nem figyelmeztették arra, hogy meg fogják bilincselni.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az intézkedés során az intézkedő rendőröknek a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetést az eset körülményei nem tették lehetővé, így a panaszt e tekintetben is elutasítom.

2.2 A bilincselés időtartamának vizsgálata során az alábbiakat állapítottam meg.

A panaszos képviselője állította, hogy a panaszoson a bilincset több mint egy óráig, 13.10 órától 14.20 óráig folyamatosan rajta tartották a rendőrök. Előadta, hogy a panaszos azonnal ránézett az órájára, amikor a bilincset levették, mivel a vonathoz igyekezett, és egyébként is szokása, hogy gyakran ellenőrzi az időt.

A rendőri jelentések szerint a bilincselés időtartama a panaszbeadványban említett 01.10 óra helyett mindössze 25 perc volt. A járőrszolgálati alosztályvezető jelentése szerint a bilincshasználat az előállító helyiségben történő elhelyezésig, 13.15 órától 13.40 óráig tartott. A panaszost az előállító helyiségben 13.35 órakor helyezték el.

Az intézkedő rendőrök 2012. október 11-én kelt jelentése a bilincs alkalmazásának körülményeire pontosabban hivatkozik. A bilincshasználat 13.15 perckor kezdődött, a panaszos az előállító helyiségben 13.35 órakor került elhelyezésre, ahol ismételtén átvizsgálták ruházatát. Ezt követően vették le a kezéről a bilincset, 13.40 órakor.

Megállapítottam, hogy a bilincs 25 percen keresztül való alkalmazása önmagában még nem tekinthető aránytalanul hosszú, a szükséges mértéket túllépő jogkorlátozásnak, különös

tekintettel arra, hogy ezen időintervallum magában foglalta a rendőrkapitányságra való beszállítás időtartamát is.

A tárgyaláson a panaszos a beadványában, míg a rendőrök a jelentésükben foglaltakat továbbra is fenntartották, így a két állítás közötti ellentmondást a tárgyalásnak sem sikerült feloldania.

Tekintettel arra, hogy a rendőrök meghallgatása során készült írásos dokumentáció közokiratnak minősül, ezért a rendőri jelentésekben foglaltakat fogadtam el és a panaszt elutasítom.

3) A panaszos állítása szerint, a rendőrök bántalmazták.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint, *„akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el. „*

Az idézett rendelkezés értelmében ezen eljárás hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel.

A fentiekből következik, hogy a panaszeljárás során a rendőr által elkövetett bűncselekmény gyanújának vizsgálata nem tartozik a hatáskörömbé, ez a Nyomozó Ügyészség feladata. **A panaszos rendőrök által elkövetett bántalmazással kapcsolatban előadott sérelme vizsgálatára hatáskörrel nem rendelkezem, ezért azokat nem vizsgáltam.**

4) A panaszos az előállítás jogszerűségét sérelmezte.

Az Rtv. 19. §-ának (1) bekezdése szerint, *„A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”*

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja értelmében, *„A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;”*

Az Rtv. 15. § (1) bekezdés alapján, *„A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.”*

A Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése szerint, *„Az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.”*

Az Rtv. 29. § (6) bekezdése értelmében, *„A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.”*

A panaszbeadvány szerint, a panaszos a képviselőjének úgy számolt be a történetekről, hogy a Tesco Áruházból kijövet egy rendőrfőkapitány megállította és igazoltatta, amitől ő nagyon

megijedt. A panaszos megmutatta az áruházban vásárolt termék blokkját annak bizonyítékaként, hogy nem lopott, a beadvány azonban arra nézve egyáltalán nem tartalmaz utalást, hogy a panaszos megpróbálta-e valamilyen módon igazolni magát, avagy sem.

A panaszost az igazoltatás megtagadása miatt állították elő. A járőrök jelentései szerint a panaszost „a törvény nevében” személyazonosságának igazolására szólították fel, és figyelmeztették, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, elő fogják állítani a Kiskőrösi Rendőrkapitányságra.

A rendőrségi iratok egymással is ellentmondásban állnak azon kérdés tekintetében, hogy pontosan hol került elő a panaszos ruházatából a személyi igazolvány. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszos ruházatát már a helyszínen átvizsgálták, de a panaszos irattárcájából nem ott, hanem csak a rendőrkapitányságon került elő a személyi igazolvány. A jelentés szerint az előállítás célja a személyazonosság megállapítása volt.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentéssel ellentétben, a járőrszolgálati alosztályvezető egyértelműen azt rögzítette, hogy a panaszos ruházatából már az intézkedés helyszínén előkerült a panaszos személyi igazolványa, tehát személyazonosságát már ott hitelt érdemlően tisztázták. Ugyanakkor előállítását a cselekményével kapcsolatos további intézkedések megtétele indokolta, különös tekintettel arra, hogy vele szemben – figyelemmel arra, hogy ki akarta vonni magát a rendőri intézkedés alól azzal, hogy elfut a helyszínről – kényszerítő eszközt is kellett alkalmazni.

A tárgyalás során a rendőrök a jelentésükben foglaltakhoz hasonlóan mondták el, hogy a panaszos személyi igazolványát és lakcímkártyáját a helyszínen történő ruházatátvizsgáláskor találták meg, ennek ellenére a panaszos előállítása – a Szolgálati Szabályzat 28. § (5) bekezdése alapján, tekintettel a kényszerintézkedés alkalmazására – szükséges és jogszerű volt.

A rendőrségi iratok közül a járőrszolgálati alosztályvezető jelentésében közölt információkat fogadtam el valósnak, és úgy értékeltem, hogy az előállítás foganatosításának célja nemcsak a személyazonosság tisztázása volt, hanem az, hogy a rendőrök haladéktalanul intézkedjenek a panaszossal szembeni szabálysértési eljárás megindításáról.

Összefoglalva megállapítható, hogy az Rtv. idézett rendelkezése valamennyi olyan esetben lehetővé teszi az előállítás foganatosítását, amikor az intézkedés alá vont személy nem igazolja magát – tekintet nélkül arra, hogy szándékosan megtagadja az együttműködést, vagy megfelelő igazolvány hiányában nem is tud a felhívásnak eleget tenni – ezért a rendőrök a panaszost megfelelő jogalappal állították elő, így a panaszt elutasítom.

5) A panaszos a hozzátartozóit nem értesíthette és az előállítással kapcsolatos dokumentációt annak megszüntetését követően nem kapta kézhez.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint, *„A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”*

A Szolgálati Szabályzat 25. § (1) bekezdés alapján, *„Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága vagy az igazoltatott személyazonossága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az*

intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, valamint - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban vagy az okmány-nyilvántartásban.”

A Szolgálati Szabályzat 31. § (5) bekezdés értelmében, „Az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni. A letétként kezelt fizetőeszközt címletenként és - amennyiben sorszámmal rendelkezik - sorszáma szerint, a többi letétként kezelt tárgyakat megnevezésük, számuk és egyedi azonosítást lehetővé tevő jellemzőik feltüntetésével kell a jegyzékben feltüntetni. A jegyzék eredeti példánya a letét őrzési helyén, a másolati példányok közül egy a fogvatartottnál, egy pedig az átíró tömbben kerül elhelyezésre.”

A panaszos sérelmezte, hogy a hozzátartozóját az előállításról nem értesítették. A panaszosról a meghatalmazottja előadta, hogy 1985 óta egy otthon lakója. A cselekvőképeséget korlátozó gondnokság alá helyezést kimondó ítélet indokolásában szereplő információk szerint orvos-szakértő állapította meg, hogy a panaszos közepes fokú szellemi visszamaradottságban, imbecillitásban szenved, ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan és nagymértékben csökkent, önálló életvitelre pedig képtelen.

A panaszos képviselője beadványában kitért rá, hogy a panaszos sérült volta tekintetéből és arckifejezéséből laikus személyek számára is szembetűnő, beszédstílusából pedig teljesen egyértelmű. Az orvosszakértői vélemény, valamint a meghatalmazottnak a panaszos viselkedésére és megjelenésére vonatkozó plasztikus leírása alapján nem volt életszerű a rendőrkapitányság álláspontja, miszerint a panaszos külső személyiségjegyei alapján nem lehetett vélelmezni az értelmi fogyatékoság tényét.

Tény, hogy a panaszos mintegy 90 percet töltött a rendőrkapitányságon, vele a rendőrök párbeszédet folytattak, sőt bizonyos kérdéseket illetően nyilatkoztatták is. A rendőrkapitányság szerint olyan okmány a panaszos ruházatából nem került elő, melyből megállapítható lett volna, hogy a panaszos gondnokság alatt áll, ugyanakkor nem állt rendelkezésre letéti jegyzőkönyv, mely a rendőrkapitányság munkatársainak a képviselő által közöltekkel szemben álló állításának alátámasztására alkalmas lett volna. A nyilatkozattétel során ráadásul a panaszos igazolhatóan említést tett arról, hogy azben dolgozik, és nyilatkozatban az intézet címét is megjelölte, amely megegyezik a panaszos valamennyi rendőrségi dokumentumon feltüntetett, bejelentett lakcímével – kézenfekvő lett volna tehát a következtetés, hogy a panaszos a rehabilitációs intézet bentlakója.

A gondnokoltak nyilvántartásáról szóló 2010. évi XVIII. törvény (továbbiakban: Gtv.) alapján a rendőrkapitányság munkatársainak lehetőségük lett volna közvetlenül tájékozódni arról, gondnokság alatt áll-e a panaszos.

Az intézkedés körülményeiből és a panaszos viselkedéséből, megjelenéséből kiindulva a rendőröktől elvárható lett volna annak ellenőrzése, tartalmaz-e adatokat a gondnokoltak nyilvántartása a panaszosra nézve. Ilyen kísérlet annak ellenére sem történt, hogy az Rtv. a gondnokolt személy gondnokának értesítését kötelezettségként írja elő előállítás esetére.

A tárgyalás során meghallgatásra került a meghatalmazott jelenlétében a panaszos, akin az orvosszakértői véleményben felsorolt viselkedésre jellemző jegyek szembetűnőek voltak. A rendőrök a meghallgatásuk során arra hivatkoztak, hogy az intézkedés során nem ismerték fel a panaszoson azt, hogy értelmileg sérült, illetve az egyik tanú úgy nyilatkozott, hogy a kötelező kérdéseken kívül másról nem beszélgetett a panaszossal.

A rendőrkapitányság vezetőjének 03040-4316/2012.ált. számú jelentése szerint a panaszos az előállítása során hozzátartozójának kiértesítését nem kérte, úgy nyilatkozott, hogy „az édesanyámnak ne szóljanak”. Ezt az aláírásával is igazolta. A jelentés beszámol arról is,

hogy „az előállítás során letéti jegyzőkönyv felvétele nem volt indokolt, mivel nevezetnél nem volt olyan tárgy, érték, amelyet el kellett volna venni az előállítás időtartamára”.

A tárgyaláson elhangzottak a fenti állítást cáfolták, hiszen a panaszos és a meghatalmazottja előadta, hogy a panaszosnál fényképezőgép volt, illetve nála volt az a „távozási igazolás” is, amely azt tartalmazta, hogy mikorra kell visszaérnie az Életfa Rehabilitációs Intézetbe.

A rendőrök mulasztást követtek el akkor, amikor a panaszos hátizsákját nem nézték át tételesen az előállítóba történő befogadáskor és annak tartalmáról a jogszabályban előírtaknak megfelelően nem vettek fel jegyzőkönyvet. Amennyiben ezen eljárási cselekmény fogantatásra kerül, akkor az is megállapítható lett volna, hogy a panaszos azbe készül vissza, feltehetően annak a lakója.

A fentiekből adódóan megállapítható a rendőrök mulasztása, ezért a panasznak helyt adok.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 331. § (1) bekezdése, 195. § (1) bek.;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés c) pontja, a 109. § (1) bek. a pontja, 62. § (1) bek., 50. § (1) bek.,
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. (1) és (3) bek., 93/A. § (7) bekezdés, 11. § (1) bek., 29. § (1) bek. a) pontja és (6) bek., 18. § (1) bek., 13. § (1) bek., 16. § (1) bek, 33. § (2) bek., 48. § a), b), c) és d) pontja., 15. § (1) és (2) bek., 93. § (1) bek., 17. § (1)-(2) bek., 47. § , 61. § (1) bek., 19. § (1) bek.,
- Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bek., 28. § (5) bek., 25. § (1) bek., 31. § (5) bek.,

Budapest, 2013. december 16.

**Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos
országos rendőrfőkapitány**